

Kadernota 2025 - 2028

Samenleving

3.1 Jeugd en onderwijs	14
3.2 Maatschappelijke ondersteuning, sport en cultuur	16
3.3 Bestaanszekerheid, arbeidsparticipatie en inburgering	18
3.4 Veiligheid	19

3.1 Jeugd en onderwijs

3.1.1 Ontwikkelingen

3.1.1.1 Doorwerking Hervormingsagenda Jeugd en project kostenbeheersing jeugdhulp

Voor 2025 zien we op hoofdlijnen het volgende beeld (dat verderop in de tekst nader wordt toegelicht):

- de uitgaven voor jeugdhulp in 2023 lijken te stabiliseren ten opzichte van 2022 en met het project kostenbeheersing jeugdhulp zetten we in op een daling van de kosten van de jeugdhulp in combinatie met het beschikbaar houden van jeugdhulp voor de meest kwetsbare groepen;
- het rijk heeft aangegeven zelf het risico te dragen voor het jaar 2025 voor de korting van € 0,6 miljoen die in onze begroting is verwerkt als gevolg van de aanvullende bezuiniging vanuit het regeerakkoord bij Rutte IV (ad. € 511 miljoen);
- de resterende daling van € 0,6 miljoen in onze begroting voor het jaar 2025 (ten opzichte van 2024) is het gevolg van de korting vanuit de landelijke hervormingsagenda die is verwerkt in de begroting; indien de maatregelen uit die landelijke hervormingsagenda niet (volledig) de beoogde besparingen opleveren, dan worden gemeenten hiervoor in 2025 mogelijk gecompenseerd vanuit het rijk;
- in de risicoreserve binnen de begroting is een incidenteel bedrag van € 0,9 miljoen opgenomen voor het opvangen van eventuele tegenvallers binnen de specialistische jeugdhulp.

Gezien bovenstaande punten wordt voorgesteld om in de kadernota 2025 vooralsnog geen aanvullende middelen op te nemen ter compensatie van het dalende budget dat het gevolg is van de maatregelen vanuit het rijk. Waarbij we ons realiseren dat er een aantal onzekere factoren blijven, zoals het open einde karakter van de jeugdwet, de onzekerheden vanuit het Rijk rond de hervormingsagenda en bredere ontwikkelingen in onze maatschappij die druk kunnen zetten op het gebruik van jeugdhulp (economie, onderwijs, mentale gezondheid jongeren en verwachtingen vanuit onze maatschappij).

Nadere toelichting

Voor 2025 en daarna geldt dat er verschillende ontwikkelingen zijn die mogelijk leiden tot een gewenste daling in de uitgaven voor jeugdhulp. In de tweede helft van 2023 is gestart met een project rond kostenbeheersing, waar vanuit een uitgebreide data-analyse kansrijke ombuigsporen zijn geïdentificeerd die in 2024 en 2025 als het goed is reeds tot resultaten kunnen leiden. Andere ombuigsporen hebben mogelijk op een langere termijn effect.

Naast het project rond kostenbeheersing wordt ingezet op het gebiedsgericht samenwerken (GGSW) waarbij we lokaal met verwijzers, voorveld en kennis vanuit de specialistische jeugdhulp op zoek gaan naar andere oplossingen dan het inzetten van individuele verwijzingen binnen specialistische jeugdhulp. Ook heeft de gemeente de komende jaren flink wat werk te verzetten vanuit de hervormingsagenda jeugd, zoals het inrichten van sterke lokale teams die zelf ook een stuk basishulp kunnen bieden. Verder worden er nu reeds voorbereidingen getroffen voor de inkoop vanaf 2027. Alle bovengenoemde, vaak samenhangende, ontwikkelingen vragen mogelijk ook om (incidentele) investeringen en waar nodig zullen deze worden meegenomen in de PenC-cyclus.

Tegelijkertijd is er vanuit de hervormingsagenda Jeugd een korting vanuit het Rijk opgelegd die ook is verwerkt in onze begroting. Oorspronkelijk liep deze korting op van € 0,6 miljoen in 2024 tot ruim € 1,7 miljoen vanaf 2025. Hiervan heeft € 1,1 miljoen betrekking

op de hervormingsagenda Jeugd en € 0,6 miljoen op de aanvullende bezuiniging vanuit het regeerakkoord bij Rutte IV (ad. € 511 miljoen). Voor deze laatste besparing (zijnde € 0,6 miljoen voor de gemeente Uithoorn) heeft het Rijk aangegeven aan de lat te staan, dat wil zeggen dat gemeenten weer worden gecompenseerd voor hogere uitgaven wanneer de besparingen niet gerealiseerd kunnen worden. Wel zijn gemeenten in 2024 en 2025 gecompenseerd, doordat de uitwerking van bovengenoemde bezuinigingen vertraging hebben opgelopen. Hiermee is de besparing in 2024 volledig teruggedraaid, in 2025 teruggebracht naar € 1,2 miljoen en vanaf 2026 blijft de besparing € 1,7 miljoen structureel staan. Zoals aangegeven draagt het Rijk in 2025 hiervan een risico van € 0,6 miljoen, waardoor er een maximaal risico overblijft van € 0,6 miljoen in 2025 en € 1,1 miljoen voor 2026 en verder. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is rekening gehouden met een incidenteel risico van € 0,9 miljoen. Dit kan worden gedekt door de algemene (risico)reserve.

Wanneer het niet lukt om een daling in de kosten tweeweg te brengen wordt er dus met name voor 2025 en verder voor 2026 en 2027 een in de jaren toenemend tekort in de begroting voor specialistische jeugdhulp verwacht. Echter, we zien dat de kosten voor Jeugdhulp in 2023 aan het stabiliseren zijn. Ook is de verwachting dat de vanuit het project rond kostenbeheersing en de verdere uitwerking van de maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd besparingen gerealiseerd kunnen worden.

Daarnaast hebben rijk en gemeenten afgesproken dat een Commissie van Deskundigen in 2025 en 2028 een 'zwaarwegend advies' uitbrengt over het overeengekomen financiële kader en dat dit mogelijk leidt tot een aanpassing van dat kader, waardoor gemeenten mogelijk aanvullend worden gecompenseerd. Op dit moment kan niet worden ingeschat of dit een voordelig effect zal hebben op de korting die aan gemeenten is opgelegd.

3.1.2 Onvermijdelijk

3.1.2.1 financiële expertise prognoses en monitoring sociaal domein € 22.000 nadeel (meerjarig)

Voor het maken van zo goed mogelijke prognoses en het monitoren van de uitgaven binnen het sociaal domein is extra financiële expertise en inzet nodig vanuit team Data en Ondersteuning bij DUO+. Als onderdeel van het programma Datagedreven Sturen is het besluit genomen om te starten met multidisciplinaire teams voor zowel Jeugdhulp als Wmo en Participatiewet. Vanuit team Data en Ondersteuning zijn hiervoor extra werkzaamheden in voorbereiding en uitwerking nodig. Voor deze benodigde extra inzet wordt in deze Kadernota verzocht om een aanvullende bijdrage van € 22.000.

3.1.3 Beleidskeuzes

3.1.3.1 Specifieke inhoudelijke expertise Sociaal Loket € 25.000 nadeel (meerjarig)

De klantmanagers Jeugd van het Sociaal Loket van DUO+ konden in het verleden incidenteel gebruikmaken van de gedragswetenschapper van het Sociaal Team. Het sociaal team doet echter in toenemende mate zelf een beroep op hun gedragswetenschapper vanwege het stijgende aantal casussen en de toenemende complexiteit van die casussen. Daardoor hebben de klantmanagers Jeugd van het Sociaal Loket op dit moment geen gedragswetenschapper om mee te sparren of te betrekken in hun besluitvorming. Dit terwijl het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) voorschrijft dat de professionals hun ideeën en gedachten moeten toetsen in intercollegiaal overleg, inclusief overleg met een gedragswetenschapper.

Gelet op deze richtlijnen van het NJI en ook de verzwarende casussen bij het Sociaal Loket wordt daarom in deze Kadernota voorgesteld om over te gaan tot de parttime aanstelling van een eigen gedragswetenschapper bij het Sociaal Loket. Het ontbreken van een gedragswetenschapper waarmee complexe casussen kunnen worden besproken, brengt risico's met zich mee dat niet tijdig een besluit kan worden genomen of een onjuist besluit wordt genomen.

3.2 Maatschappelijke ondersteuning, sport en cultuur

3.2.1 Ontwikkelingen

3.2.1.1 Vervangen rubberkorrels voetbalkunstgrasvelden

Per 2031 geldt een Europees verbod op de verkoop van rubberkorrels voor gebruik in de voetbalkunstgrasvelden. De rubberkorrels worden in de kunstgrasvelden gebruikt om de velden goede speeleigenschappen te geven. Voor het gebruik van rubberkorrels zijn alternatieven beschikbaar, bijvoorbeeld het gebruik van kurk. De rubberkorrels zijn nog het goedkoopst in aanschaf en gebruik.

Bij KDO en Legmeervogels zijn een aantal van deze kunstgrasvelden met rubberkorrels in gebruik en de komende jaren (vanaf 2025) aan vervanging toe. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar alternatieven voor het gebruik van rubberkorrels. Het is nog niet duidelijk welk alternatief het beste is. Wat wel duidelijk is, is dat de kosten voor vervanging van deze velden omhoog gaan door gebruik van ander materiaal.

Het vraagstuk van de vervanging van kunstgrasvelden speelt momenteel landelijk en we zullen die landelijke ontwikkelingen en inzichten meenemen bij het opstellen van een plan voor de vervanging van de kunstgrasvelden. De eventuele financiële gevolgen daarvan betrekken we bij het opstellen van de programmabegroting 2026.

3.2.1.2 Verdere vormgeving Blijvend Veilig en Sterke Lokale Teams

De ontwikkelingen binnen het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de Hervormingsagenda Jeugd bieden mogelijkheden om de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren. Zo neemt Uithoorn actief deel aan de proeftuin Blijvend Veilig van het Toekomstscenario; die pilot is er onder meer op gericht om overdrachten tussen sociaal team en jeugdbescherming te voorkomen ('samenwerken i.p.v. overdragen') en om maatregelen als uithuisplaatsingen zoveel mogelijk te voorkomen. Deze werkwijze wordt momenteel verder in onze regio ingevoerd. Vanuit de Hervormingsagenda Jeugd wordt ingezet op het vormgeven en versterken van lokale teams, die niet alleen indiceren en registreren maar ook zelf bepaalde vormen van hulp gaan verlenen.

Deze ontwikkelingen bieden kansen maar vragen ook om investeringen om ze lokaal te vertalen en toepasbaar te maken. Voor de pilot Blijvend Veilig ontvangen we tot op heden jaarlijks middelen vanuit het landelijke programma om onze deelname mogelijk te maken, maar nog niet duidelijk is hoe lang die middelen beschikbaar blijven. Indien de ontwikkelingen om aanvullende inzet vragen (tijdelijk en/of structureel), dan zal de raad daarvoor om toestemming en aanvullende middelen worden gevraagd.

3.2.2 Onvermijdelijk

3.2.2.1 Toenemend beroep op Wmo-voorzieningen € 250.000 nadeel (alleen 2025)

Naar verwachting zijn er in 2025 extra middelen nodig vanwege de gestage toename van het gebruik van Wmo-voorzieningen. Verschillende factoren, zoals vergrijzing, het streven naar

langer zelfstandig thuis wonen, een tekort aan geschikte woningen, toenemende complexiteit van zorgvragen en de aanzuigende werking van de eigen bijdrage op de Wmo, kunnen deze stijging veroorzaken.

De stijging van het aantal Wmo-meldingen is een landelijke trend die naar verwachting zal aanhouden. We zullen nauwlettend blijven monitoren en anticiperen op deze ontwikkelingen om ervoor te zorgen dat we onze burgers de benodigde zorg en ondersteuning kunnen blijven bieden. Daarbij maken we gebruik van het landelijke Wmo-prognosemodel in combinatie met analyses van onze eigen data. Op basis van de werkelijke cijfers 2023 voor Wmo-voorzieningen en het landelijke Wmo-prognosemodel voor het jaar 2024 is de inschatting dat er in 2025 aanvullende middelen van € 250.000 nodig zijn vanwege een toenemend beroep op de Wmo-voorzieningen. Medio 2024 zullen we op basis van de ontwikkelingen in het eerste half jaar van 2024 en het landelijke Wmo-prognosemodel een nog specifiekere inschatting kunnen maken.

Deze aanvullende middelen voor een toenemend beroep op Wmo-voorzieningen worden op dit moment alleen voor het jaar 2025 aangevraagd. In 2026 wordt namelijk de eigen bijdrage voor de Wmo weer ingevoerd en dat kan leiden tot een lager beroep op Wmo-voorzieningen en daarmee ook een trendbreuk in de stijgende kosten. In de loop van 2025 zullen we de te verwachten gevolgen van de herinvoering van de eigen bijdrage betrekken bij het opstellen van de begroting 2026.

3.2.2.2 Gemeenschappelijke Regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland € 29.500 nadeel (meerjarig), € 41.200 indexering (meerjarig) en WvGGZ € 20.000 neutraal (meerjarig)

Op het moment van het opstellen van deze kadernota heeft de GGD Amsterdam, die de Gemeenschappelijke Regeling Openbare Gezondheidszorg in Amstelland uitvoert, een concept begroting voor deze regeling opgesteld voor 2025. De toename in de kosten is te verklaren vanuit een structurele stijging bij de actualisatie 2024 bij Tuberculose-bestrijding (TBC), een daling bij Inspectie kinderopvang en een stijging bij Jeugdgezondheidszorg voor de vaccinatiegraad. Daarnaast is er een stijging vanaf 2025 door kosten van de Visinorm (Versterking Infrastructuur Infectieziektebestrijding en Technische Hygiënezorg). Voor de uitvoering van deze wettelijke taken is structureel een aanvullende bijdrage van € 29.535 benodigd.

In de concept begroting van deze GR is tevens een indexering opgenomen van € 41.153, welke wordt opgevangen vanuit de stelpost indexering. Eveneens is de Wet verplichte GGZ (WvGGZ) verwerkt in de reguliere bijdrage, welke voorheen als afzonderlijk budget was opgenomen binnen het deelprogramma Veiligheid en dit leidt enkel tot een neutrale verschuiving binnen het programma Samenleving.

3.2.3 Beleidskeuzes

3.2.3.1 Nieuwe intensievere werkwijze leerlingenvervoer € 40.000 meerjarig

Gezien de ontwikkelingen op het gebied van het sociaal domein, het passend onderwijs en de behoefte om meer grip te krijgen op de kosten van het leerlingenvervoer, maar ook het bevorderen van zelfredzaamheid en zelfstandigheid van zowel ouders als leerlingen, is een nieuwe verordening bekostiging leerlingenvervoer opgesteld. De benodigde nieuwe werkwijze die voortvloeit uit die verordening vraagt om een investering aan de voorkant van het aanvraag- en beoordelingsproces, maar zorgt er wel voor dat er meer grip komt op de indicatiestellingen en daarmee de kosten van het leerlingenvervoer. Dit heeft personele consequenties voor Duo+ en vraagt daarom om een extra budget van € 40.000 per jaar.

In de raad van april 2024 is de nieuwe verordening (inclusief de benodigde investering van € 40.000) ter vaststelling voorgelegd; indien de raad hiermee heeft ingestemd, dan worden de gevolgen daarvan via deze kadernota meegenomen bij het opstellen van de begroting voor 2025.

3.3 Bestaanszekerheid, arbeidsparticipatie en inburgering

3.3.1 Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden

3.3.2 Onvermijdelijk

3.3.2.1 Uitvoeringskosten inburgering € 100.000 nadeel (meerjarig)

Gemeenten ontvangen van het Rijk middelen om de uitvoeringskosten die gepaard gaan met de Wet inburgering te dekken. Vanwege de verhoogde huisvestingstaakstelling statushouders waar we sinds 2023 mee te maken hebben, zijn de uitvoeringslasten voor de inburgering toegenomen, terwijl er vanuit het Rijk vooralsnog geen aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld na 2024. Omdat de inburgeringstermijn drie jaar bedraagt, werkt een verhoging van de taakstelling nog jarenlang door in de uitvoering. Naar verwachting zal de taakstelling op korte termijn niet (veel) omlaag gaan. Om die reden wordt voorgesteld om structureel € 100.000 extra beschikbaar te stellen voor de toegenomen uitvoeringslasten inburgering.

3.3.2.2 Individuele Inkomenstoeslag € 30.000 nadeel (meerjarig)

Individuele inkomenstoeslag is bedoeld voor inwoners die al minimaal drie jaar rond moeten komen van een laag inkomen en die op korte termijn geen uitzicht hebben op inkomensverbetering. Deze doelgroep kampt veelal met diverse en complexe problematiek waardoor uitstroom uit de uitkering op korte termijn niet wordt voorzien. Gelet op de uitgaven in 2023 en de begroting 2024 wordt een structureel tekort verwacht van € 30.000 als gevolg van de toename in het aantal toekenningen.

3.3.2.3 Minimaregelingen € 60.000 nadeel (meerjarig)

Door aanpassing van de verordeningen en het bereik van een nieuwe doelgroep door de energietoeslag, zagen we in 2023 een toename van het gebruik van de declaratiefondsen en de computerregeling. Hiervoor werden in de 2^e turap 2023 al incidenteel extra middelen aan de begroting bestaanszekerheid toegevoegd. Op basis van de daadwerkelijke uitgaven in 2023 die aanzienlijk hoger zijn dan het momenteel beschikbare budget en de verwachting dat de doelgroep niet af zal nemen, zijn er ook voor 2024 en volgende jaren aanvullende middelen nodig. Vooralsnog wordt het tekort ingeschat op € 60.000 per jaar.

In de loop van 2024 zullen de effecten van de maatregelen uit de nota bestaanszekerheid die eind 2023 door de raad is vastgesteld, steeds zichtbaarder worden. Vanuit de nota zetten we o.a. in op het vergroten van het bereik van de regelingen. Indien dit leidt tot hogere uitgaven dan nu voorgesteld, dan zal dit worden meegenomen in de reguliere PenC-cyclus.

3.3.3 Beleidskeuze

3.3.3.1 Gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen (BUIG) € 300.000 voordeel (meerjarig)

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie.

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid rondom de uitkeringen en de loonkostensubsidie en voor de uitvoering ervan. De financieringssysteem sluit hierbij aan. De budgetten worden vooraf door het Rijk verdeeld over de gemeenten. Dit geeft gemeenten een prikkel om zoveel mogelijk mensen uit een uitkering te houden en aan het werk te helpen en houden.

Het Rijk stelt jaarlijks een macrobudget vast dat volgens een vaste verdeelsystematiek onder de gemeenten wordt verdeeld. Dat budget is ongeoormerkt: een gemeente mag een overschot vrij besteden, maar moet een tekort in beginsel ook zelf opvangen. Gemeenten met grote tekorten kunnen een beroep doen op gedeeltelijke compensatie: de vangnetuitkering.

De afgelopen jaren laten zien dat op de begrote uitgaven en inkomsten per saldo bij de jaarrekeningen een positief verschil is ontstaan. Op basis van de laatste voorlopige BUIG inkomsten en een prognose van de uitgaven is ook voor 2024 een overschot te verwachten. Gebaseerd op de ontwikkeling van de afgelopen 3 jaar wordt voorgesteld om een positieve ontwikkeling van € 0,3 miljoen als structureel voordeel op te nemen in de begroting.

Bovenstaande met de kanttekening dat hierdoor meer risico wordt genomen in de begroting. Op de inkomsten kan een gemeente niet zelf sturen, terwijl de uitgaven vallen onder een open einde regeling vanuit een voorgeschreven wettelijke basis, die voornamelijk door de inzet van re-integratie zijn te beïnvloeden. Ontwikkelingen kunnen leiden tot een zichzelf versterkend effect, wanneer bijvoorbeeld de uitgaven gaan stijgen en de inkomsten gaan dalen of vice versa. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is, indien dit zich onverhoopt zal voordoen, rekening gehouden met een structureel risico van € 0,5 miljoen.

3.3.3.2 Gestegen lasten maatschappelijke begeleiding statushouders € 30.000 nadeel (eenjarig)

Als gevolg van de verhoogde huisvestingstaakstelling statushouders sinds 2023 krijgen meer statushouders maatschappelijke begeleiding van VluchtelingenWerk, waardoor VluchtelingenWerk meer subsidiegelden ontvangt. Omdat de taakstelling in 2025 naar verwachting ook nog hoog zal uitvallen, wordt voorgesteld om in 2025 € 30.000 extra beschikbaar te stellen voor de maatschappelijke begeleiding. Via de eerste turap is voor 2024 ook een aanvullend bedrag van € 30.000 aangevraagd voor dit doel.

3.4 Veiligheid

Geen bijzonderheden

Wonen en werken

4.1 Groen, blauw en duurzaam omarmen	21
4.2 Gezond en veilig leven (in de leefomgeving)	21
4.3 Toekomstbestendig wonen en verplaatsen	22
4.4 Veerkrachtig ondernemen	22
4.5 Sociaal en cultureel verbinden (in de leefomgeving)	22
4.6 Ontwikkelen van gebieden en locaties	23

